

Program działania Muzeum Okręgowego w Suwałkach na lata 2021-2027

I. Wstęp

Muzeum Okręgowie w Suwałkach jest instytucją kultury Miasta Suwałki wpisaną do Rejestru Instytucji Kultury Miasta Suwałki pod numerem 2 oraz do Państwowego Rejestru Muzeów pod nr 121. Działalność prowadzi od 1956 roku.

Celem działalności Muzeum jest gromadzenie i trwała ochrona dóbr naturalnego i kulturalnego dziedzictwa ludzkości o charakterze materialnym i niematerialnym, informowanie o wartościach i treściach gromadzonych zbiorów, upowszechnianie podstawowych wartości historii, nauki i kultury polskiej oraz światowej, kształtowanie wartości poznawczej i estetycznej oraz umożliwienie korzystania ze zgromadzonych zbiorów.

Zasadniczym polem działania Muzeum Okręgowego w Suwałkach jest kulturowe dziedzictwo Suwałk i Suwalszczyzny. Muzeum jest deponariuszem działalności człowieka od schyłku ostatniego zlodowacenia po współczesność i pośrednikiem między dawnymi, a współczesnymi mieszkańcami miasta i regionu.

II. Podstawy prawne działalności Muzeum Okręgowego w Suwałkach.

Podstawy prawne działalności Muzeum Okręgowego w Suwałkach wyznaczają:

- 1) ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2020 r. poz. 902),
- 2) ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2020 r., poz. 194),
- 3) ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 282 z późn. zm.),
- 4) Statut Muzeum Okręgowego w Suwałkach nadany uchwałą Rady Miejskiej w Suwałkach z dnia 28 grudnia 2012 roku nr XXX/327/2012 (z późniejszymi zmianami).

Dodatkowymi dokumentami istotnymi dla działalności Muzeum Okręgowego w Suwałkach są:

- 1) Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2030,
- 2) Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta Suwałki do roku 2030 (w przygotowaniu),
- 3) Wieloletnia Prognoza Finansowa Miasta Suwałki na lata 2020-2040,
- 4) Programy merytoryczne dotyczące muzealnictwa ogłaszane i realizowane przez Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów.

III. Infrastruktura muzeum.

W skład muzeum wchodzi - budynek główny - „Resursa Obywatelska” oraz oddział - Muzeum im. M. Konopnickiej.

1. Budynek główny muzeum przy ul Kościuszki 81 został poddany remontowi i modernizacji w latach 2009-2011. W latach 2012-2013 wyposażono pomieszczenia biurowe i magazyny zbiorów. W latach 2013-2014 wykonano i oddano do eksploatacji trzy nowe wystawy stałe: „Najstarsze dzieje. Suwalszczyzna i wschodnie Mazury od schyłku epoki lodowej do upadku Jaćwieży” – stała wystawa archeologiczna, „Na dziejowym trakcie” – stała wystawa historyczna oraz stałą ekspozycję pokazującą życie i twórczość Alfreda Wierusza-Kowalskiego.

W latach 2021-2024 planowane są do przeprowadzenia działania poremontowe i ostateczne zakończenie wszelkich prac z tym związanych, w tym:

- wykonanie projektu aranżacji wnętrza holu wejściowego, holu przy sali balowej, sali balowej oraz wykonanie prac aranżacyjnych,
- opracowanie i wykonanie jednolitego systemu identyfikacji graficznej muzeum (oznakowania wystaw, poszczególnych pomieszczeń, logo, papier firmowy itp.),
- wykonanie skutecznej wentylacji części piwnic.

2. Budynek Muzeum im. Marii Konopnickiej został w latach 2016-2018 poddany kapitalnemu remontowi i modernizacji w ramach realizacji projektu „Przebudowa i rozbudowa budynku Muzeum im. M. Konopnickiej w Suwałkach wraz z instalacjami i zagospodarowaniem terenu”, ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 dzięki czemu powstała nowoczesna infrastruktura do realizacji działalności statutowej muzeum przede wszystkim w dziedzinie wystawienniczej i edukacyjnej. Najważniejszym zadaniem w 2021 roku jest realizacja nowej wystawy stałej (I etap wystawy) w budynku głównym i uruchomienie w oparciu o nią szerokiej oferty edukacyjnej.

W kolejnych 2-3 latach należy zakończyć proces wyposażania tego Muzeum w nowoczesną wystawę związaną z życiem i twórczością Marii Konopnickiej.

3. Dodatkowymi działaniami które należy zrealizować w latach 2021-2024 jest stworzenie atrakcyjnej przestrzeni „Ogrodu Bajek” na zapleczu Muzeum im. M. Konopnickiej dla najmłodszych odbiorców twórczości tej poetki, czyli dzieci. W 2021 roku winna być opracowana koncepcja uwzględniająca wykorzystanie do tych celów zarówno budynku znajdującego się w głębi nieruchomości Muzeum im. M. Konopnickiej, jak i też istniejącego Zaułku Krasnoludków. W oparciu o ideę krasnoludków należy stworzyć ciekawe, atrakcyjne i przyciągające uwagę miejsce zabaw i rozrywki dla najmłodszych. Bliskie położenie tego miejsca przy suwalskich bulwarach i duża liczba spacerujących tam rodzin z dziećmi jest

dotychczasowym atutem. Z uwagi na znaczne koszty nowego zaaranżowania tego miejsca zarówno Muzeum, jak i organizator podejmą działania zmierzające do pozyskania na ten cel środków finansowych.

4. Utworzenie pod warunkiem pozyskania środków zewnętrznych oraz całkowitego wykorzystania powierzchni wystawienniczych wszystkich instytucji kultury Działu Sztuki Współczesnej Muzeum. Powstałby on w oparciu o bogate zbiory, które pozostały po zlikwidowanym Centrum Sztuki Współczesnej-Galerii Andrzeja Strumiłły oraz dar Izabeli Roman z USA przekazany we wrześniu 2020 roku. Do profesjonalnego przechowywania i prezentacji tych zbiorów niezbędne jest pozyskanie dla muzeum części budynku przy ul. Kościuszki 79 o powierzchni użytkowej 283 m², który właścicielka od dwóch lat oferuje do sprzedaży z prawem pierwokupu. Budynek jest naturalnie połączony z bryłą muzeum co bardzo ułatwi jego adaptację na cele muzealne i zapewni bezpieczeństwo dla ekspozycji i magazynów.
4. Konieczna jest wymiana i zakupy nowego sprzętu technicznego niezbędnego do realizacji imprez plenerowych i stacjonarnych, wernisaży i działalności edukacyjnej w postaci dobrej klasy systemów nagłośnieniowych i multimedialnych. Sprzęt komputerowy używany w muzeum jest w znacznej części mocno wyeksploatowany. Niezbędna jest systematyczna wymiana zestawów komputerowych na nowe i wyposażenie ich w niezbędne do pracy muzealnej oprogramowanie.

Realizacja tego zadania będzie przebiegała sukcesywnie w zależności od zabezpieczenia w planie finansowym Muzeum środków finansowych na ten cel.

IV. Zasoby kadrowe.

Aktualnie w Muzeum Okręgowym w Suwałkach ogółem zatrudnione są 34 osoby, w tym:

- 1) Muzeum Okręgowe – 24 osoby: pracownicy merytoryczni – 11 osób, administracja – 9 osób, dozór – 4 osoby. Wykształcenie wyższe posiada 11 osób. Dwie osoby posiadają stopień doktora nauk humanistycznych.
- 2) Muzeum im M. Konopnickiej – 10 osób: kierownik oddziału, pracownik merytoryczny w Dziale Kultury Literackiej Suwalszczyzny, bibliotekarz, 2 przewodników, sprzątająca, 4 dozorców. Cztery osoby z wykształceniem wyższym.

W najbliższych latach nastąpią naturalne zmiany kadrowe związane przejściem zatrudnionych w Muzeum osób na emeryturę. Pożądana jest zmiana struktury zatrudnienia w kierunku zwiększenia liczby pracowników legitymujących się wyższym wykształceniem. Obecnie mniej niż połowa pracowników Muzeum posiada takie wykształcenie. Rozważenia wymaga też kwestia utrzymywania wysokiego poziomu zatrudnienia dozorców (8 osób)

i ewentualnego zlecenia dozoru obiektów Muzeum, po godzinach ich funkcjonowania, podmiotowi realizującemu usługi w zakresie dozoru osób i mienia. Takie rozwiązania są stosowane w wielu polskich muzeach. Wygospodarowane w ten sposób zasoby kadrowe można byłoby zaangażować do realizacji zadań opisanych w pkt. III.3.

Należy kontynuować i wspierać dalsze podnoszenie kwalifikacji zarówno pracowników merytorycznych (studia doktoranckie i podyplomowe, udział w krajowym i międzynarodowym życiu naukowym, szkolenia specjalistyczne), jak i administracji (kursy i szkolenia specjalistyczne).

V. Działalność merytoryczna.

Do podstawowych zadań statutowych muzeum należy:

- 1) gromadzenie zabytków w zakresie określonym w statucie oraz ich przechowywanie,
- 2) katalogowanie i naukowe opracowywanie zgromadzonych zbiorów,
- 3) zabezpieczanie i konserwacja zbiorów,
- 4) organizacja wystaw stałych i czasowych,
- 5) organizacja badań i ekspedycji naukowych,
- 6) prowadzenie działalności edukacyjnej i upowszechniającej kulturę,
- 7) udostępnianie zbiorów do celów edukacyjnych i naukowych,
- 8) prowadzenie działalności wydawniczej.

Od wielu lat podstawowymi filarami działalności muzeum są:

- jaćwieska przeszłość regionu i pradzieje północno-wschodniej Polski,
- Alfred Wierusz-Kowalski i jego twórczość prezentowana w szerszym kontekście innych twórców polskiej „szkoły monachijskiej”,
- życie i twórczość Marii Konopnickiej i jej popularyzacja, szczególnie wśród dzieci i młodzieży,
- historia miasta i regionu, ze szczególnym uwzględnieniem jego specyfiki (wielokulturowość i wielowyznaniowość, miasto garnizonowe).

W najbliższych latach działalność merytoryczna Muzeum Okręgowego w Suwałkach na poszczególnych polach powinna się opierać na następujących założeniach:

1. Działalność wystawiennicza.

Od 2013 roku w budynku głównym prezentowane są 3 nowoczesne wystawy stałe: „Alfred Wierusz-Kowalski 1849-1915”, „Najstarsze dzieje. Suwalszczyzna i wschodnie Mazury od schyłku epoki lodowej do upadku Jaćwieży” i „Na dziejowym trakcie”, które z czasem wymagają uzupełnień i modernizacji. W drugiej połowie 2020 roku wystawa archeologiczna została uzupełniona o audioprzewodniki. W kolejnych latach należy dążyć do:

- rozszerzenia zakresu audio przewodników na wszystkie wystawy,

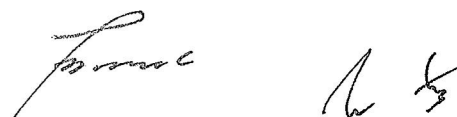
- wzbogacenia wystaw stałych o dodatkowe elementy graficzne i multimedialne,
- stworzenia nowej stałej galerii malarstwa polskiego.

W budynku Muzeum im. M. Konopnickiej w drugiej połowie 2020 roku rozpoczęto realizację stałej wystawy biograficznej prezentującej życie i twórczość patronki muzeum. Projekt i kosztorys wystawy „Pieśń o domu. Maria z Wasiłowskich Konopnicka” zostały opracowane w latach 2018-2019 przez Michała Urbana i Marka Zalibowskiego przy merytorycznej współpracy Magdaleny Wołowskiej-Rusińskiej i Krzysztofa Skłodowskiego. Projekt zakłada realizację nowoczesnej ekspozycji o charakterze narracyjnym, zbudowanej z użyciem indywidualnych scen instalacyjno-rzeźbiarskich, tworzących ciąg emocjonalnych i poetyckich przestrzeni, w której osadzona zostanie warstwa dramatyczna i informacyjna. Poprzez elementy scenograficzne, wykorzystanie oryginalnych obiektów muzealnych, grafikę i nowoczesne rozwiązania multimedialne przedstawiona zostanie biografia oraz twórczość poetki. Wystawa ma oddziaływać na emocje i uczucia widza i przez to ukazać postać poetki jako wyjątkową, a wartości zawarte w jej utworach jako aktualne i ponadczasowe. Łączna kwota niezbędna do realizacji wystawy to 3 109 250,00 zł. W 2019 roku muzeum opracowało i złożyło do programu Litwa - Polska w partnerstwie z Muzeum Krajoznawczym w Alytusie i Muzeum Regionalnym w Łódziczach projekt „Poezja trans-graniczna – malarstwo, które mówi. Cross border poetry – painting that speaks”, który został wysoko oceniony i przyjęty do realizacji w programie pod numerem LT-PL-4R-280. Kwota przeznaczona na realizację wystawy w projekcie to 1 535 000,00 zł (maksymalna kwota jaką można było pozyskać). W ten sposób w roku 2021 zostanie wykonana pierwsza część wystawy, która będzie nadawała się do samodzielnej prezentacji. Dodatkowo w końcu roku 2020 i pierwszej połowie roku 2021 zostanie wykonana, sfinansowana z budżetu Miasta Suwałki, instalacja rzeźbiarska Fantomy, która stanowi integralny fragment pierwszej części wystawy.

W dalszej kolejności w celu realizacji całego projektu ekspozycji niezbędne będzie pozyskanie pozostałej części kwoty w ramach wniosku do MKiDN (lub innego źródła), które musi być wsparte dotacją celową Miasta Suwałk. Realizacja zadania powinna nastąpić w latach 2021 – 2023.

W zakresie wystawiennictwa czasowego muzeum zajmuje znaczącą pozycję w regionie, a w niektórych dziedzinach także w kraju. Wskazana jest kontynuacja działań polegająca na prezentacji ekspozycji czasowych z wszystkich dziedzin działalności merytorycznej placówki zarówno ze zbiorów własnych, jak i wypożyczonych z innych muzeów oraz sprowadzanie do Suwałk wystaw cieszących się popularnością w kraju. Wśród przykładowych wystaw planowanych na najbliższe lata są:

- wystawa twórczości Stanisława Bohusz-Sięstrzeńcewicza 1869 –1927 (2021 r.),
- Niepokorna... Maria Dułębiana 1861–1919 (2021 r.),

- Aleksander Kamiński „Kamyk” i Suwalszczyzna (2022 r.),
- Hidżra – 1400 lat islamu (2022 r.),
- Wielka schizma 1054– wystawa dotycząca społeczności prawosławnych (2024 r.).

Należy także kontynuować prezentacje zbiorów muzeum w placówkach krajowych i zagranicznych. Wśród nich: wystawę „Jaćwieskie Eldorado” (muzea krajowe – 2021-2022), wystawę twórczości Stanisława Bohusz-Sięstrzeńcewicza (Litwa - Zatrocze, Wilno-2021), „Trzy pokolenia Wieruszów-Kowalskich” (Paryż 2021).

2. Zbiory.

W zakresie budowania kolekcji muzealnej należy konsekwentnie kontynuować prowadzoną od wielu lat politykę pozyskiwania do zbiorów eksponatów ważnych dla przeszłości miasta i regionu z poszczególnych dziedzin działalności placówki: sztuki (prace A. Wierusza-Kowalskiego i rodziny Wieruszów-Kowalskich, polskich malarzy szkoły monachijskiej i innych historycznych i współczesnych twórców związanych z regionem), historii (istotne pamiątki z przeszłości miasta), etnografii, archeologii, geologii i literatury.

Należy dążyć do pozyskiwania z różnych źródeł środków finansowych na zakup eksponatów ważnych dla historii miasta.

Niezwykle ważne będzie systematyczne opracowanie katalogowe i naukowe pozyskiwanych zbiorów, a także regularne przeglądy konserwatorskie. Wobec faktu ciągłego i dynamicznego powiększania się zbiorów niezwykle ważnym problemem staje się konserwacja eksponatów, którą, podobnie jak dotychczas należy prowadzić w oparciu o środki pozyskiwane z projektów (programy MKiDN).

Działalność w dziedzinie gromadzenia eksponatów należy poszerzać o pozyskiwanie do zbiorów muzealnych nowych archiwaliów i rozbudowę archiwów już istniejących (m.in. archiwum prof. K.O. Falka, archiwum rodziny Wieruszów-Kowalskich, archiwum prof. E. Iwańca, archiwum prof. M. Pokropka, Włodzimierza Kowalskiego, Archiwum Dokumentacji Pogranicza, archiwum L. A. Moczulskiego i innych pisarzy i poetów związanych z Suwalszczyzną).

Niezbędne jest kontynuowanie digitalizacji zbiorów muzealnych w oparciu o zestandaryzowane zasady opracowane przez Narodowy Instytut Dziedzictwa i nowoczesny sprzęt techniczny.

3. Działalność wydawnicza.

Od wielu lat muzeum stało się liczącym wydawcą publikacji naukowych, popularnonaukowych i promocyjnych. Najważniejszym zadaniem na najbliższe lata jest opracowanie przewodników po istniejących i powstających ekspozycjach stałych. Ważnym w działalności wydawniczej muzeum jest kontynuacja dotychczasowych serii wydawniczych i zakresów tematycznych: m. in. serii monografii historycznych oddziałów Garnizonu Suwałki

i Suwalskiej Brygady Kawalerii, prezentacji życia i twórczości Alfreda Wierusza-Kowalskiego i rodziny Wieruszów-Kowalskich oraz kręgu malarzy szkoły monachijskiej, publikacji materiałów z organizowanych lub współorganizowanych przez muzeum sesji naukowych i popularnonaukowych, kontynuacja wydawania „Kronik według Muzeum im. Marii Konopnickiej w Suwałkach”, kontynuacja wydawania „Studia Archaeologica Sudaica” (we współpracy z Wydziałem Archeologii UW). Niezwykle ważnym zadaniem jest opracowanie i publikacja katalogów zbiorów muzealnych z poszczególnych dziedzin działalności placówki. Z pożytkiem dla muzeum będzie kontynuowanie współpracy z Augustowsko-Suwalskim Towarzystwem Naukowym we współwydawaniu Rocznika Augustowsko-Suwalskiego, a także z innymi instytucjami (IPN, PMA w Warszawie).

4. Prace naukowe i badawcze.

W realizacji programów badawczych i badań terenowych muzeum zalicza się do najważniejszych ośrodków w regionie.

Niezbędna jest kontynuacja realizacji w kolejnych latach programów badawczych we wszystkich dziedzinach działalności muzealnej. Niezwykle ważne będzie prowadzenie badań terenowych, przede wszystkim archeologicznych (w tym archeologicznych badań wykopaliskowych wczesnośredniowiecznego cmentarzyska jaćwieskiego w Krukówku) i etnograficznych, pozwalających na powiększanie zbiorów. W wypadku badań archeologicznych istotny jest udział muzeum w archeologicznych badaniach ratowniczych na inwestycjach, pozwalający na zdobywanie dodatkowych środków finansowych na działalność podstawową. Wieloaspektową korzyść dla muzeum przyniesie dalsza współpraca z krajowymi i zagranicznymi placówkami naukowymi (m.in. Akademią Sztuk Pięknych w Monachium, Haus der Kunst w Monachium, Instytutami Etnologii i Muzykologii oraz Wydziałem Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego, Wydziałami Sztuk Pięknych i Konserwacji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Instytutami Sztuki i Sławistyki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie, Uniwersytetem w Białymstoku, Augustowsko-Suwalskim Towarzystwem Naukowym).

5. Działalność oświatowa i popularyzatorska.

W ostatnich latach działalność oświatowa i popularyzatorska stała się jedną z najmocniejszych dziedzin działalności muzeum. W programie na najbliższe lata należy uwzględnić:

- 1) kontynuację realizacji programu zajęć i lekcji muzealnych, wprowadzanie nowych tematów i form prezentacji,

- 2) opracowanie kompleksowego programu edukacji muzealnej i regionalnej, adresowanego do różnych grup wiekowych (w tym seniorów), z wykorzystaniem nowoczesnych materiałów i form edukacji,
- 3) kontynuację i rozszerzanie programu aktywnego zwiedzania muzeum (karty zadań dla zwiedzających do poszczególnych wystaw),
- 4) kontynuację organizacji dużych imprez plenerowych: Piknik Kawaleryjski-Dni Kawaleryjskie w Suwałkach, Jaćwieski Festyn Archeologiczny w Szwajcarii z próbą poszerzania ich formuły,
- 5) kontynuację sprawdzonych imprez okolicznościowych, m.in.: Noc Muzeów, Światowy Dzień Poezji, urodziny M. Konopnickiej, urodziny Wierusza, Odwitania z Poetą – Leszek Aleksander Moczulski,
- 6) organizację kolejnych inscenizacji historycznych, gier miejskich, akcji ulicznych i rozgrywek testowych (z uwzględnieniem przypadających w najbliższych latach rocznic i jubileuszy),
- 7) eksploatację zorganizowanego przy Muzeum im. M. Konopnickiej „Ogrodu Bajek” wraz z programem edukacyjnym, zwłaszcza dedykowanym najmłodszym zwiedzającym,
- 8) wspieranie działalności Grupy Rekonstrukcji Historycznej „Garnizon Suwałki”,
- 9) poszukiwanie nowych form popularyzacji wiedzy z poszczególnych dziedzin działalności muzeum.

W działalności merytorycznej Muzeum bardzo istotna jest współpraca Dyrektora z funkcjonującą Radą Muzeum. Rada ta sprawuje nadzór nad wypełnianiem przez muzeum jego celów i zadań, opiniuje przedkładany przez Dyrektora roczny plan działalności oraz ocenia sprawozdania roczne.

6. Działalność promocyjna.

W najbliższych latach należy opracować i wdrożyć nowy program promocji działań muzealnych ukierunkowany na poprawę PR Muzeum, co winno przyczynić się do pozyskania nowych odbiorców oferty tej jednostki.

Promowanie działalności muzeum należy poszerzać i wzmacniać poprzez:

- 1) kontynuację współpracy z mediami lokalnymi, regionalnymi i specjalistycznymi,
- 2) stworzenie nowych kanałów informacyjno-komunikacyjnych i dotarcie do mediów ogólnopolskich,
- 3) wzmocnienie pozycji muzeum na turystycznej i kulturalnej mapie Polski,
- 4) dotarcie do nowych grup odbiorców,
- 5) systematyczną modyfikację strony www.,
- 6) dalsze wykorzystanie portali społecznościowych (facebook i in.),
- 7) ustawienie tablic informacyjnych o działalności muzeum na drogach dojazdowych do miasta,

- 8) wzmocnienie elementów promocyjnych na budynku muzeum (tablice informacyjne, ekrany, banery),
- 9) nawiązanie współpracy promocyjnej z instytucjami w regionie posiadającymi dużą frekwencję oraz organizującymi ruch turystyczny (Wigierski Park Narodowy, Muzeum Wigier, Suwalski Park Krajobrazowy, PTTK, hotele i ośrodki wypoczynkowe).

VI. Źródła finansowania działalności muzeum.

Wszystkie działania wymienione w punktach III i V powinny mieć oparcie w źródłach finansowania. Podstawą finansowania działalności Muzeum jest coroczna dotacja podmiotowa organizatora - Miasta Suwałki. Dodatkowymi źródłami dofinansowania działalności statutowej Muzeum oraz zamierzeń w sferze inwestycyjnej są:

- 1) coroczne Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (w tym Patriotyzm Jutra i Niepodległa),
- 2) środki w ramach otwartych konkursów ofert ogłaszanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego i Urząd Miejski w Suwałkach (przy współpracy ze stowarzyszeniami),
- 3) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko,
- 4) Fundusz Inicjatyw Obywatelskich,
- 5) Mechanizm Norweski i EOG,
- 6) programy współpracy transgranicznej w ramach funduszy europejskich na kolejne lata (m.in. Interreg Litwa-Polska, Polska – Białoruś – Ukraina),
- 7) Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej,
- 8) środki pozyskiwane z działalności gospodarczej, w tym z ratowniczych badań archeologicznych na inwestycjach,
- 9) środki pozyskiwane od sponsorów (stworzenie mechanizmów stałej współpracy ze sponsorami) oraz w ramach partnerstwa publiczno - prywatnego.

DYREKTOR

Jenny B. Nowak

MIASTO SUWAŁKI

PREZYDENT

Czesław Zdzienicka

9

u. do mailu
g. 01. 0201

NIE NAKŁADAJĄ ZASTRZEŻEŃ
FORMALNO-PRAWNYCH I REDAKCYJNYCH
radca prawny *Wiesława Michalska*
Suwałki, dn. *02.12.2020* r.

SKAŻENIK MIASTA

Wiesław Stelmach

04.12.2020